

Nr 33

Jordbruksutskottets betänkande i anledning av motioner angående internationell miljövård.**Motionerna**

I motionen 1973:320 av fru Anér m. fl. (fp) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t som sin mening ger till känna att Sverige inom FN och andra internationella organ bör verka för a) att förberedelser inleds för upprättandet av en internationell miljörätt, b) att en ökad samordning av det miljövårdsarbete, som utförs av olika FN-organ, kommer till stånd, c) att studier initieras i syfte att finna nya mer automatiskt verkande finansieringsmetoder för det internationella miljövårdsarbetet, samt d) att åtgärder vidtas i syfte att skapa större kunskap om och nya metoder för att motverka jorderosion.

I motionen 1973:1402 av herr Olof Johansson i Stockholm (c) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär en jämförande kartläggning av överensstämmelsen mellan FN-rekommendationerna på miljöområdet och den svenska miljöpolitiken att ligga till grund för åtgärder på de områden där FN-rekommendationerna ej uppfyllts och som underlag för Sveriges fortsatta agerande i det internationella miljösamarbetet.

Utskottet

I förevarande motioner upptas frågor som väsentligen gäller uppföljningen i olika avseenden av de vid Förenta nationernas miljökonferens beslutade rekommendationerna. Utskottet behandlar i det följande de särskilda motionsyrkandena vart för sig.

I motionen 1973:320 föreslås att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna att Sverige inom FN och andra internationella organ bör verka för vissa aktiviteter inom miljövårdsarbetet. Motionärerna anser således, yrkande a, att förberedelser bör inledas för upprättandet av en internationell miljörätt. Motionärerna understryker behovet av internationella rättsregler på miljöområdet och föreslår att Sverige genom sin FN-delegation och på annat sätt tar initiativ till sådana överenskommelser resp. konventioner, som kan leda till att uppkommande miljökonflikter mellan olika länder, eller mellan ett land och en grupp medborgare i ett eller flera andra länder, kan tas upp till rättslig behandling. Delegationen bör också verka för en harmonisering av miljölagstiftningen inom FN:s medlemsländer.

Utskottet vill i denna fråga anföra att många miljövårdsproblem, inte minst sådana som gäller föroreningar av olika slag, är av internationell

räckvidd. Det synes därför nödvändigt att man söker nå fram till internationellt gällande rättsregler för lösande av dessa problem. Behovet härav är också uppmärksammat. Utskottet vill erinra om att frågor rörande internationell miljö rätt har behandlats av FN:s s. k. havsbottenskommitté som förberett FN:s havsrättskonferens, vilken skall börja sitt arbete innevarande höst. Sverige var representerat i kommittén. Konferensen kan leda fram till en internationell överenskommelse om rättsgrunderna för reglering av miljötvister. I vad gäller det internordiska samarbetet på området vill utskottet framhålla att Nordiska rådet beslutat föreslå att en miljöskyddskonvention ingås mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige. I konventionen, som bygger på en rådsrekommendation, fastslås bl. a. att vid bedömningen av miljöskadlig verksamhet skall fördragsslutande stater jämföras med det egna landet, att person som drabbas av störning från miljöfarlig verksamhet i annat fördragsslutande land skall kunna föra talan inför domstol eller annan myndighet i det landet samt att varje stat skall utse en särskild myndighet med uppgift att tillvarata landets allmänna miljöskyddsintressen. De fördragsslutande staterna skall vidare eftersträva en harmonisering av sina miljöskyddsregler. Spörsmål om internationella rättsregler på miljöförhållningsområdet har även aktualiserats genom Europarådet.

Det bör enligt utskottets mening kunna förutsättas att den uppmärksamhet som nu ägnas frågorna om en internationell rättslig reglering av miljöförhållningsproblemen skall kunna ge resultat som ligger i linje med motionärernas önskemål i denna del utan någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

I motionen 1973:320, yrkande b, efterlyses en ökad samordning av det miljöförhållningsarbete som utförs av olika FN-organ. Det bör, framhåller motionärerna bl. a., klargöras exakt hur ansvaret för miljön faller på de olika FN-organen.

Utskottet vill framhålla att frågan om samordning av FN-organens miljöförhållningsarbete ingår i uppgifterna för den miljöstyrelse som inrättats inom FN och vari 58 medlemsstater deltar. Samordningen förutsätts skola omhänderas av en särskild samordningsstyrelse under ledning av miljösekreterariats direktör. I styrelsen skall ingå bl. a. cheferna för FN:s fackorgan. Styrelsen skall sammanträda regelbundet och årligen avge rapport till miljöstyrelsen.

Såvitt utskottet kunnat finna bör man med hänsyn till det anförda kunna räkna med att motionärernas önskemål om samordning kan bli väl tillgodosett utan någon särskild riksdagens åtgärd.

I motionen 1973:320, yrkande c, föreslås åtgärder, syftande till nya automatiskt verkande finansieringsmetoder för det internationella miljöförhållningsarbetet.

Utskottet vill härom anföra att det självfallet är angeläget att frågan om sättet för finansiering av miljöförhållningsarbetet på det internationella planet löses. Det bör emellertid beaktas att beslutet om det av FN:s miljöförhållningskonferens fastställda handlingsprogrammet fattats för förhållandevis kort tid sedan och att det praktiska arbetet med genomfö-

rande av programmet ännu befinner sig i ett initialskede. Det bör enligt utskottets mening kunna förutsättas att finansieringsfrågan aktualiseras när ett säkrare underlag föreligger för en bedömning av utvecklingen och av behoven på detta område. Utgifterna bestrids nu från FN:s miljövårdsfond som f. n. lär ha tillräckliga medel till sitt förfogande. Utskottet finner inte erforderligt med något riksdagens initiativ i förevarande fråga.

I motionen 1973:320, yrkande d, hemställs om åtgärder för att skapa större kunskaper om och nya metoder för att motverka jorderosionen.

Utskottet vill erinra om att problemen angående jorderosionen sedan länge ingår i arbetsprogrammet för FN:s jordbruks- och livsmedelsorgan – FAO. Vidare har en särskild arbetsgrupp sysslat med hithörande frågor inför FN:s miljökonferens år 1972. Resultatet av gruppens arbete kan avläsas i en av konferensen avgiven rekommendation (nr 20). Enligt rekommendationen ges FAO i uppdrag att i samråd med andra berörda fackorgan stärka det erforderliga maskineriet för internationell kunskap och överföring av erfarenheter om jordförstöring, jordkonservering och jordförbättring. Erosionsspörsmålen har även behandlats i FN:s generalförsamling och i andra av frågorna berörda FN-organ. Det kan enligt utskottets mening förutsättas att man från svensk sida följer verksamheten på området i vad gäller både redan pågående arbetsprogram och de arbetsuppgifter som följer av miljökonferensens rekommendationer. Utskottet finner inte förevarande motionsyrkande påkalla någon riksdagens åtgärd.

Enligt utskottets mening bör de i motionen 1973:320 framställda yrkandena kunna anses besvarade med vad utskottet i det föregående anfört.

I motionen 1973:1402 hemställs om en jämförande kartläggning av överensställelsen mellan FN-rekommendationerna på miljövårdsområdet och den svenska miljöpolitiken. Motionären anför bl. a. att Sverige bör fortsätta att vara pådrivande i det internationella miljöarbetet och stödja de små och fattiga ländernas strävanden i miljöpolitiken. Berörda myndigheter bör kartlägga överensställelsen mellan miljökonferensens rekommendationer och den svenska miljöpolitiken samt avge rapporter härom till riksdagen. Kartläggningen bör läggas till grund för åtgärder på de områden där rekommendationerna inte uppfyllts och tjäna som underlag för Sveriges fortsatta handlande i det internationella miljöarbetet.

Utskottet får i anledning av motionen anföra att en rapport över FN:s miljökonferens år 1972 utarbetats och publicerats i Aktstycken utgivna av utrikesdepartementet (ny serie II:25, Stockholm 1972). Rapporten blev klar i november 1972 och utsändes omdelbart till bl. a. berörda departement. Kungl. Maj:t har vidare hösten 1972 tillsatt en särskild beredning för samordning av de nationella och internationella insatserna på miljövårdsområdet. Beredningen, som haft flera sammanträden, har bl. a. till uppgift att inför svenskt deltagande i internationella konferenser i miljövårdsfrågor vidta nödiga förberedelser. Beredningen

skall även övervaka att överensstämmelse föreligger mellan miljövärdspolitiska åtgärder som vidtas i Sverige och de förpliktelser Sverige åtagit sig genom internationella överenskommelser. Den skall vidare genom kontakten med berörda departement och myndigheter verka för att åtgärder som kan föranledas av FN:s rekommendationer blir vidtagna. Genom här angivna förfarande bör underlag kunna erhållas för en bedömning av i vilka frågor Sverige kan lämna konstruktiva bidrag vid miljöproblemets fortsatta behandling inom FN och vilka frågor som bör föranleda miljöpolitiska åtgärder på det nationella planet.

Enligt utskottets mening bör de här angivna åtgärderna innebära att motionärens önskemål kan bli i väsentlig grad tillgodosedda utan någon särskild riksdagens åtgärd. Motionen 1973:1402 torde få anses besvarad härmed.

Under hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att riksdagen anser motionerna 1973:320 och 1973:1402 besvarade med vad utskottet i det föregående anförde.

Stockholm den 17 oktober 1973

På jordbruksutskottets vägnar
NILS G. HANSSON

Närvarande: herrar Hansson i Skegrie (c), Mossberger (s), Hedin (m), Hedström (s), Jonasson (c), Magnusson i Tanum (s), fru Anér (fp), herrar Augustsson (s), Larsson i Borrby (c), Takman (vpk), fru Thorsson (s), fru Theorin (s), herrar Leuchovius (m) och Strömberg (fp).